

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Κατεύθυνση:
Οικονομική των Επιχειρήσεων και Χρηματοοικονομικής

Μάθημα:
Ειδικά Θέματα Τραπεζικής

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
Βασιλεία. Ο γρηγορότερος δρόμος προς την κεφαλαιακή επάρκεια.

Όνοματεπώνυμο Φοιτήτριας:	ΣΠΑΝΟΥ ΜΑΡΙΑ ΑΜ: 250315
---------------------------	----------------------------

Διδάσκων: Απόστολος Γ. Χριστόπουλος

Ιούνιος 2008

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Σύνοψη

Στην παρούσα εργασία θα εξετάσουμε τη Βασιλεία I και II, που αφορά τη λειτουργία των τραπεζών διεθνώς. Επίσης, θα δούμε ιστορικά την εξέλιξη του πλαισίου λειτουργίας των τραπεζών προ της Βασιλείας, καθώς και τους οργανισμούς με τους οποίους σχετίζεται.

Αναλυτικότερα, ξεκινάμε από το Αμερικάνικο Κραχ του 1929 και εξετάζουμε τις επιπτώσεις στην αμερικάνικη και συνάμα στην ελληνική οικονομία. Προχωράμε στο σύστημα σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods, το οποίο με τον τρόπο που εξελίχθηκε, μετέτρεψε το δολάριο από διεθνές νόμισμα σε παρεμβατικό. Συνεχίζουμε με μια αναφορά στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, συγκεκριμένα στη σημασία και στο στόχο αυτής, για να φτάσουμε στο πρώτο θεσμοθετημένο Σύμφωνο Βασιλείας (1998) που απέβλεπε στην ορθή διαχείριση των κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων. Αποτελώντας η Βασιλεία I, κατά γενική ομολογία, ένα χονδροειδή τρόπο υπολογισμού των ελαχίστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη τροποποίησης των διατάξεών της, προκειμένου αυτό να εναρμονισθεί με τις τρέχουσες πρακτικές της τραπεζικής αγοράς. Ερχόμενοι, λοιπόν, στο νέο Σύμφωνο Βασιλείας του 2004 επισημαίνουμε τους 3 Πυλώνες αυτού, τη σημασία καθενός καθώς και τις επιπτώσεις του τόσο σε συστημικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο λειτουργίας των τραπεζών.

Τελειώνοντας, θέτουμε προβληματισμό για το αν τελικά η Βασιλεία II κάνει πιο αυστηρές τις τράπεζες. Η εργασία ολοκληρώνεται με παράθεση συμπερασμάτων τόσο ειδικών επί του θέματος, όσο και προσωπικών.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α'

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

A.1. Η χρηματιστηριακή κρίση του 1929¹

Το καλοκαίρι του 1929 η Αμερική ευημερούσε. Ο κόσμος δανειζόταν από τις τράπεζες για να «παίξει» στη Wall Street. Ο δείκτης Dow Jones έφθασε στο υψηλότερο σημείο του, στις 381,17 μονάδες (3 Σεπτεμβρίου 1929). Οι χρηματιστηριακή αξία των μετοχών είχε αυξηθεί τόσο πολύ, που οι διορατικότεροι μιλούσαν για «φούσκα» έτοιμη να εκραγεί.

Οικονομικοί κύκλοι φοβούμενοι την κάμψη των τιμών των μετοχών άρχισαν να τις ρευστοποιούν. Στις 24 Οκτωβρίου του 1929, 13 εκατομμύρια μετοχές άλλαξαν χέρια, αριθμός ρεκόρ για τα χρηματιστηριακά χρονικά («Μαύρη Πέμπτη»). Πανικός άρχισε να καταλαμβάνει τους επενδυτές και τους χρηματιστές. Οι μεγάλοι «παίχτες» της Wall Street άρχισαν να αγοράζουν μαζικά τα καλά χαρτιά (blue chips), σε μια προσπάθεια να συγκρατήσουν την πτώση. Τη Δευτέρα 28 Οκτωβρίου οι τιμές συνέχισαν την κατηφορική τους πορεία, με τους επενδυτές να ξεφορτώνονται τα «χαρτιά» τους, με σκοπό να αναζητήσουν πιο πρόσφορες επενδυτικές ευκαιρίες. Ο δείκτης χάνει 12% της αξίας του και 16,4 εκατομμύρια μετοχές αλλάζουν χέρια. Την επόμενη μέρα, η Wall Street καταρρέει («Μαύρη Τρίτη»). Πολλές τράπεζες που είχαν τοποθετήσει τα χρήματα των πελατών τους σε μετοχές για να αποκομίσουν μεγαλύτερα κέρδη, αντιμετωπίζουν δυσεπίλυτα προβλήματα και τις επόμενες μέρες κηρύσσουν πτώχευση. Το χρηματιστηριακό κραχ χειροτέρευσε την ήδη εύθραυστη κατάσταση της αμερικανικής οικονομίας και συνέβαλε στη Μεγάλη Οικονομική Ύφεση της δεκαετίας του '30 (Great Depression), που έπληξε Ευρώπη και Αμερική, με πτωχεύσεις εταιρειών, μαζική ανεργία και μεγάλη κεφαλαιοκρατική συγκέντρωση.

Η Wall Street ανέκαμψε προσωρινά στις αρχές του 1930, για να κατακυλήσει ξανά το επόμενο διάστημα και ο δείκτης Dow Jones να φθάσει στις 41,22 μονάδες τον Ιούλιο του 1932, στο χαμηλότερο σημείο όλων των εποχών. Το 1931 το Κογκρέσο συγκρότησε την Επιτροπή Πεκόρα για να μελετήσει τις αιτίες της χρηματιστηριακής κρίσης και βάσει των πορισμάτων της ψήφισε το νόμο Γκλας – Στίγκαλ του 1933, με τον οποίον διαχωρίστηκαν οι τράπεζες σε εμπορικές και επενδυτικές.

Τα επόμενα χρόνια, με βάση την εμπειρία της Wall Street, τα χρηματιστήρια όλου του κόσμου πήραν μέτρα για να αποτρέψουν ένα νέο κραχ. Το κυριότερο ήταν η διακοπή των συνεδριάσεων σε περιόδους ραγδαίων μεταβολών της χρηματιστηριακής αγοράς.

Ελλάδα²: Ο Μαρκ Μαζάουερ, καθηγητής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, στο βιβλίο του *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου* (πρώτη

---

¹http://www.sansimera.gr/archive/articles/show.php?id=182&feature=stock_market_crisis_1929

έκδοση Clarendon Press, Οξφόρδη, 1991) δείχνει πώς η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 δημιούργησε ευκαιρίες για αυτάρκη οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα. Ως τότε η οικονομία της χώρας ήταν κυρίως προσανατολισμένη στο εξαγωγικό εμπόριο σταφίδας, καπνού και λίγων ακόμη αγροτικών προϊόντων. Λόγω της κρίσης η Ελλάδα αναγκάστηκε να ακολουθήσει μια πολιτική υποκατάστασης εισαγωγών, πράγμα που πέτυχε ως έναν βαθμό ως τα μέσα της δεκαετίας του 1930.

4.2. Σύστημα Σταθερών Ισοτιμιών Bretton Woods³

Το σύστημα σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods ίσχυσε από την ομώνυμη σύνοδο του 1944 έως και το 1971, όταν ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Richard Nixon εγκατέλειψε την μετατρεψιμότητα του αμερικανικού δολαρίου σε χρυσό.

Πριν τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ο κανόνας του χρυσού ίσχυσε για τις συναλλαγματικές ισοτιμίες στο διεθνές εμπόριο. Σύμφωνα με αυτό το σύστημα κάθε χώρα καθόρισε μια συγκεκριμένη ισοτιμία του εθνικού της νομίσματος με τον χρυσό. Το σύστημα αυτό ίσχυσε από την αρχή του 20ου αιώνα έως και τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, όπου σταδιακά το μοντέλο αυτό εγκαταλείφτηκε από τις χώρες που το ακολουθούσαν έως τότε.

Προς το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, πραγματοποιήθηκε η Νομισματική και Χρηματοοικονομική Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών, ευρύτερα γνωστή ως η Διάσκεψη του Bretton Woods. Στην διάσκεψη αυτή, που διάρκεσε από 1 έως 22 Ιουλίου του 1944, παραβρέθηκαν 730 συμμετέχοντες από 45 συμμαχικές χώρες. Εκεί αποφασίστηκε η δημιουργία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), της Παγκόσμιας Τράπεζας, της GATT καθώς και η υιοθέτηση του συστήματος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών που έγινε γνωστό ως το σύστημα του Bretton Woods.

Σκοπός της δημιουργίας αυτού του συστήματος ήταν η ύπαρξη ενός ομαλού και προβλέψιμου διεθνούς κλίματος συναλλαγών ανάμεσα στις συμμετέχουσες χώρες, που θα διέπονταν από συγκεκριμένους κανόνες, με περιορισμό των ελέγχων και την επίτευξη της μετατρεψιμότητας των νομισμάτων όλων των χωρών που συμμετείχαν στο σύστημα του Bretton Woods, μέσω των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών. Το σύστημα αυτό διέφερε από το κλασικό σύστημα του κανόνα του χρυσού των αρχών του 20ου αιώνα στο ότι οι ισοτιμίες των νομισμάτων των χωρών που συμμετείχαν ήταν σταθερές μεν σε σχέση με τον χρυσό, δεν ήταν όμως τα νομίσματά τους απ' ευθείας μετατρέψιμα σε χρυσό (μετατρεψιμότητα σε χρυσό διατηρούσε μόνο το αμερικάνικο δολάριο). Οι υπόλοιπες χώρες καθόριζαν τις ισοτιμίες τους σε σχέση με τον χρυσό μόνο έμμεσα καθώς υπολόγιζαν την σχέση εθνικού νομίσματος ανά ουγκιά χρυσού που επιθυμούσαν και όριζαν αντίστοιχα την

---

² Tovima.dolnet.gr/print_article.php?e=B&f=13785&m=S02&aa=1

³ http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1_%CE%B9%CF%83%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%B9%CF%8E%CE%BD_Bretton_Woods

ισοτιμία τους με το δολάριο. Το δολάριο έτσι έγινε «παρεμβατικό νόμισμα» για την διατήρηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Σύμφωνα με το σύστημα αυτό κάθε χώρα που συμμετείχε αναλάμβανε την υποχρέωση να ασκήσει τέτοια νομισματική πολιτική που να διατηρεί την συναλλαγματική της ισοτιμία σταθερή σε μια καθορισμένη τιμή (+/- 1%) σε σχέση με το δολάριο, οπότε και σε σχέση με τον χρυσό. Για να επιτευχθεί η σταθερότητα αυτή οι χώρες αναλάμβαναν να αγοράσουν ή να πουλήσουν την απαραίτητη ποσότητα σε χρυσό ή σε συνάλλαγμα, ώστε να βρίσκεται η ισοτιμία τους μέσα στα στενά όρια του +/- 1% από τις κεντρικές ισοτιμίες. Ακόμα, οι επί μέρους χώρες μπορούσαν αν υπήρχε σχετική νομισματική αναγκαιότητα να προχωρήσουν σε υποτίμηση του εθνικού τους νομίσματος έως και 10% χωρίς την άδεια αλλά με την επίβλεψη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Αν υπήρχε αναγκαιότητα για υποτίμηση μεγαλύτερη του 10% τότε έπρεπε να υπάρχει σχετική έγκριση από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Το νέο αυτό σύστημα καθορισμού των συναλλαγματικών ισοτιμιών κατά την επόμενη δεκαετία του 1950 άρχισε να φέρνει τα αναμενόμενα αποτελέσματα με την μορφή της μεγάλης ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου, της οικονομικής ανάπτυξης και των επενδύσεων. Ταυτόχρονα όμως, οι ΗΠΑ άρχισαν να εμφανίζουν σοβαρά ελλείμματα στο ισοζύγιο πληρωμών τους. Το συνεχόμενα ελλειμματικό ισοζύγιο πληρωμών σήμαινε ότι όλο και μεγαλύτερη ποσότητα συναλλαγματικών αποθεμάτων των ΗΠΑ και χρυσού έφευγαν προς το εξωτερικό. Τα ελλείμματα αυτά καθώς συντηρούνταν επί σειρά ετών άρχισαν να δημιουργούν αμφιβολίες στις διεθνείς χρηματαγορές για την δυνατότητα που είχαν οι ΗΠΑ να συνεχίσουν να μετατρέπουν το δολάριο σε χρυσό.

Η ανελαστικότητα των τιμών στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και η γενικότερη αστάθεια στην διεθνή πολιτική και οικονομική σκηνή προκάλεσαν διαδοχικές υποτιμήσεις και ανατιμήσεις των ισχυρών νομισμάτων πράγμα που οδήγησε σε αστάθεια, αβεβαιότητα και την ανάγκη λήψης νομισματικών μέτρων από τις ΗΠΑ για την στήριξη του δολαρίου. Τα μέτρα αυτά όμως δεν απέδωσαν καθώς τόσο το ελλειμματικό ισοζύγιο των ΗΠΑ όσο και το κλίμα της διεθνούς αβεβαιότητας συνέχισαν να συντηρούνται στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, και τελικά το 1971 με απόφαση του προέδρου Richard Nixon, οι ΗΠΑ εγκαταλείπουν την μετατρεψιμότητα του δολαρίου σε χρυσό και μαζί μ' αυτήν το σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods. Έτσι αρχίζει η νεότερη εποχή των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Ελλάδα⁴: Τον Απρίλιο του 1953 η δραχμή υποτιμήθηκε κατά 50% έναντι του δολαρίου ΗΠΑ και η Ελλάδα προσχώρησε στο διεθνές σύστημα του Bretton Woods. Το επόμενο έτος εισήχθη μια «νέα δραχμή», ισοδύναμη με 1000 παλαιές δραχμές. Σε συνδυασμό με τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο πλαίσιο του συστήματος του Bretton Woods και την πιο αυστηρή δημοσιονομική πολιτική που ασκήθηκε, η «νέα δραχμή» συνέβαλε στη μείωση των πληθωριστικών προσδοκιών.

⁴ http://www.bankofgreece.gr/announcements/text_speech.asp?speechid=44

4.3. Τράπεζα για Διεθνείς Διακανονισμούς (Bank for International Settlements – BIS)⁵

Η Τράπεζα για Διεθνείς Διακανονισμούς (ή BIS) είναι ένας οργανισμός που υπάρχει για να «προάγει τη συνεργασία μεταξύ κεντρικών τραπεζών και άλλων παραγόντων στην αναζήτηση της νομισματικής και χρηματοοικονομικής σταθερότητας». Εδρεύει στην πόλη Βασιλεία, της Ελβετίας, και ιδρύθηκε με τη Συμφωνία της Χάγης το 1930. Λειτουργεί μέσω υποεπιτροπών, τις Γραμματείες, και μέσω της ετήσιας Γενικής Συνέλευσης όλων των μελών της. Η BIS επίσης παρέχει τραπεζικές υπηρεσίες, αλλά μόνο σε κεντρικές τράπεζες ή διεθνείς οργανισμούς όπως είναι η ίδια.

Οργανισμός Κεντρικών Τραπεζών: Ως οργανισμός κεντρικών τραπεζών αναζητά μια πιο προβλέψιμη και διαφανή νομισματική πολιτική μεταξύ των 55 κεντρικών τραπεζών-μελών του. Καθώς η νομισματική πολιτική καθορίζεται από κάθε ηγεμονία, είναι υποκείμενη σε κεντρικό και ιδιωτικό εξουχιστικό έλεγχο των τραπεζικών εργασιών και δυνητικά σε κερδοσκοπία που επηρεάζει ξένες συναλλαγματικές ισοτιμίες και ειδικότερα τη μοίρα των οικονομιών με εξωτερικό εμπόριο. Η αποτυχία να εναρμονίσει τη νομισματική πολιτική με την πραγματικότητα και να κάνει νομισματικές τροποποιήσεις έγκαιρα, κατά προτίμηση ως μία ταυτόχρονη πολιτική ανάμεσα σε όλα τα 55 μέλη του και ακόμη σχετίζοντας το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF), έχουν ιστορικά οδηγήσει σε απώλειες δισεκατομμυρίων. Αντίθετα με την αντίληψη πολλών οικονομολόγων, οι κεντρικές τράπεζες δεν βαθμολογούν μονομερώς, αλλά θέτουν σκοπούς και διαμεσολαβούν χρησιμοποιώντας τις ογκώδεις χρηματοοικονομικές πηγές και ρυθμιστική δύναμή τους ώστε να επιτύχουν νομισματικούς στόχους. Ένας λόγος για τον οποίο) ο οργανισμός κεντρικών τραπεζών πρέπει να συντονίζει στενή πολιτική είναι για να διασφαλίσει ότι οι ευκαιρίες για ιδιωτικό arbitrage είναι σπάνιες και γρήγορα εξαλείψιμες.

Δύο διαστάσεις της νομισματικής πολιτικής έχουν αποδειχθεί ότι είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες, οπότε η BIS έχει δύο συγκεκριμένους σκοπούς: 1) να κανονίζει την κεφαλαιακή επάρκεια και 2) να κάνει τις αποθεματικές απαιτήσεις διαφανείς.

1) Κανονίζει κεφαλαιακή επάρκεια: Η πολιτική της κεφαλαιακής επάρκειας ισχύει για τα ίδια κεφάλαια και τα κεφαλαιακά περιουσιακά στοιχεία. Αυτό μπορεί να υπερεκτιμηθεί σε πολλές περιπτώσεις. Η BIS απαιτεί ο αριθμοδείκτης τραπεζικό κεφάλαιο προς ενεργητικό να είναι πάνω από ένα ορισμένο κατώτατο διεθνές επίπεδο, για την προστασία όλων των εμπλεκόμενων κεντρικών τραπεζών. Ο κύριος ρόλος της BIS είναι ο καθορισμός των απαιτήσεων κεφαλαιακής επάρκειας. Από μια διεθνή άποψη, εξασφαλίζοντας ότι η κεφαλαιακή επάρκεια είναι το πιο σημαντικό πρόβλημα μεταξύ των κεντρικών τραπεζών, ο κερδοσκοπικός δανεισμός βασισμένος σε ανεπαρκές υποκείμενο κεφάλαιο και ποικίλους κανόνες υποχρεώσεων προκαλεί οικονομικές κρίσεις δεδομένου ότι «το κακό χρήμα διώχνει το καλό» (νόμος του Gresham).

⁵http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Bank_for_International_Settlements&printable=yes

2) Ενθαρρύνει την αποθεματική διαφάνεια: Η αποθεματική πολιτική είναι επίσης σημαντική, ειδικά για τους καταναλωτές και την εσωτερική οικονομία. Για να ασφαλίσουν τη ρευστότητα, οι τράπεζες δεν μπορούν να δημιουργήσουν χρήμα σε συγκεκριμένες βιομηχανίες ή περιοχές χωρίς όριο. Με άλλα λόγια, η προσφορά χρήματος είναι -ή τουλάχιστον προτείνεται να είναι- περιορισμένη. Δεν μπορεί να παρέχεται ρευστότητα στην αγορά μέσω αύξησης της προσφοράς χρήματος απεριόριστα καθώς ελλοχεύει κίνδυνος πληθωριστικών τάσεων. Για να κάνουν τις τραπεζικές καταθέσεις και τον τραπεζικό δανεισμό πιο ασφαλείς για τους πελάτες και να μειώσουν τον κίνδυνο των μαζικών αναλήψεων πανικού, οι τράπεζες απαιτείται να διακρατούν αποθέματα.

Η αποθεματική πολιτική είναι πιο δύσκολο να τυποποιηθεί διότι εξαρτάται από τις τοπικές συνθήκες. Για διάφορους λόγους έχει γίνει αρκετά πιο δύσκολο να εκτιμηθούν επακριβώς τα αποθέματα. Επίσης, το γεγονός των περιφερειακών διαφορών έτεινε να αποθαρρύνει την τυποποίηση οποιονδήποτε κανόνων αποθεμάτων στην παγκόσμια κλίμακα της BIS. Ιστορικά όντως όρισε κάποια πρότυπα που ευνόησαν το δανεισμό χρημάτων σε ιδιώτες-κατόχους γης και σε επικερδείς επιχειρήσεις. Αυτές οι διακρίσεις που απεικονίζουν κλασικά οικονομικά εκτοπίστηκαν από πολιτικές που βασίζονται σε αδιαφοροποίητες αξίες της αγοράς (περισσότερο συμβαδίζουν με τα νεοκλασικά οικονομικά).

Στόχος→ ένα Χρηματοοικονομικό Δίκτυ Ασφαλείας: Ο σχετικά περιορισμένος ρόλος που διαδραματίζει η BIS σήμερα δεν αντανακλά τις φιλοδοξίες της ή τον ιστορικό της ρόλο. Ένα «καλά σχεδιασμένο δίκτυ ασφαλείας, υποστηριζόμενο από ένα ισχυρό προνοητικό κανονισμό και επίβλεψη, αποτελεσματικούς νόμους που επιβάλλονται και τα σωστά καθεστάτα λογιστικής και κοινοποίησης» είναι μεταξύ των στόχων της Τράπεζας. Για την ακρίβεια ήταν μέσα στη δικαιοδοσία της από την εποχή της ίδρυσής της το 1930 ως ένα μέσο για να επιβληθεί η Συνθήκη των Βερσαλλιών.

Ιστορικά Στοιχεία: Παρά την πρόσφατη ιστορία της λήψης ενός στενού διαμεσολαβητικού ρόλου κεντρικών τραπεζών, η BIS αρχικά διαμορφώθηκε για να διευκολύνει τις μεταφορές χρημάτων που προέκυπταν από την τακτοποίηση υποχρεώσεων, οι οποίες εμφανίζονταν από μια συνθήκη ειρήνης. Μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, η ανάγκη για την ύπαρξη της τράπεζας προτάθηκε το 1929 από την Young Committee, ως μέσο μεταφοράς των γερμανικών πληρωμών επιδιορθώσεων. Το σχέδιο συμφωνήθηκε τον Αύγουστο του ίδιου έτους σε ένα συνέδριο στη Χάγη και συντάχθηκε ένας καταστατικός χάρτης στο Baden Baden το Νοέμβριο. Το καταστατικό υιοθετήθηκε σε ένα δεύτερο συνέδριο στη Χάγη στις 20 Ιανουαρίου του 1930.

Η BIS αρχικά ήταν ιδιοκτησία των κυβερνήσεων και των ιδιωτών, από τότε που οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και η Γαλλία αποφάσισαν να πουλήσουν μερικές από τις μετοχές τους σε ιδιώτες επενδυτές. Οι μετοχές της διαπραγματεύτηκαν στα χρηματιστήρια και έκαναν την Τράπεζα έναν μοναδικό οργανισμό: ένας διεθνής οργανισμός (με την τεχνική έννοια του διεθνούς δικαίου) όμως με ιδιώτες μετόχους. Στα πιο πρόσφατα χρόνια, η BIS έχει αγοράσει επιθετικά όλες τις μετοχές της που κατείχαν οι ιδιώτες και τώρα είναι εν πλήρη κυριότητα στις κεντρικές τράπεζες-μέλη της.

Ρόλος στην Εποπτεία των Τραπεζών: Η BIS παρέχει στην Επιτροπή της Βασιλείας τη δωδεκαμελή Γραμματεία της και με αυτή έχει διαδραματίσει έναν κεντρικό ρόλο στην καθιέρωση των Συμφώνων της Βασιλείας του 1988 και του 2004. Παραμένουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ανωτέρων υπαλλήλων των Η.Π.Α., της Ε.Ε. και των Η.Ε. σχετικά με το βαθμό ελέγχου της κεφαλαιακής επάρκειας και των αποθεμάτων, τον οποίο οι παγκόσμιες τραπεζικές εργασίες απαιτούν σήμερα.

A.4. Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών (Basel Committee on Banking Supervision)

Η Επιτροπή της Βασιλείας είναι ένας οργανισμός που δημιουργήθηκε από τους κεντρικούς τραπεζίτες της Ομάδας των Δέκα Χωρών (G-10). Συστάθηκε το 1974 και συναντάται τακτικά τέσσερις φορές το έτος στην Τράπεζα για Διεθνείς Διακανονισμούς, όπου είναι μόνιμα εγκατεστημένη η δωδεκαμελής Γραμματεία. Πήρε το όνομά της από την ελβετική πόλη Βασιλεία. Το σύνολο των μελών της συναποτελείται από ανώτερους αντιπροσώπους των τραπεζικών εποπτικών αρχών και κεντρικών τραπεζών από χώρες της G-10 (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, Ιαπωνία, Ιταλία, Καναδάς, Ολλανδία και Σουηδία) και από αντιπροσώπους του Λουξεμβούργου και της Ισπανίας.⁶

Η Επιτροπή της Βασιλείας διατυπώνει γενικά εποπτικά πρότυπα και γενικά πλαίσια και προτείνει θέματα καλύτερης πρακτικής σχετικά με την τραπεζική εποπτεία, με την προσδοκία ότι οι αρχές των μελών της - αλλά και των άλλων κρατών - θα οδεύσουν προς την εφαρμογή τους μέσω των δικών τους εθνικών συστημάτων, είτε είναι σε επίσημη μορφή είτε σε άλλη.⁷

Ο σκοπός της Επιτροπής είναι να ενθαρρύνει τη σύγκλιση προς κοινές προσεγγίσεις και πρότυπα. Ο Dieter Kerwer αναφέρει ότι «η Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών δεν είναι ένας κλασικός πολυμελής οργανισμός. Δεν έχει καμία ιδρυτική συνθήκη και δεν εκδίδει δεσμευτικούς κανονισμούς. Κατά μείζονα λόγο, η κύρια λειτουργία της είναι να δρα ως ένα ανεπίσημο ελεύθερο βήμα (forum) ώστε να βρίσκει λύσεις πολιτικής και να γνωστοποιεί πρότυπα».⁸

Ο νυν Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο Nout Wellink (Πρόεδρος της Τράπεζας της Ολλανδίας), ο οποίος διαδέχθηκε τον Jaime Caruana της Τράπεζας της Ισπανίας την 1^η Ιουλίου του 2006.⁹

Σύμφωνα της Βασιλείας¹⁰: Οι Βασιλεία I και Βασιλεία II εκδόθηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών. Η Επιτροπή δεν έχει τη δικαιοδοσία να επιβάλλει προτάσεις, παρόλο που τα περισσότερα κράτη-μέλη (και άλλες χώρες) τείνουν να ενσωματώνουν τις πολιτικές της. Αυτό σημαίνει ότι οι εισηγήσεις επιβάλλονται μέσω εθνικών (ή ευρωπαϊκών στην περίπτωση της Ελλάδας) νόμων και κανονισμών, παρά ως αποτέλεσμα συστάσεων της Επιτροπής.

⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_Committee_on_Banking_Supervision

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_Committee_on_Banking_Supervision

⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_Committee_on_Banking_Supervision

⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_Committee_on_Banking_Supervision

¹⁰ <http://www.bis.org> : The site of the Bank of International Settlements

Τοιουτοτρόπως, κάποια στιγμή μπορεί να “περάσουν” μεταξύ υποδείξεων και εφαρμογής ως νόμοι σε εθνικό επίπεδο.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β'

ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ Ι

Παρασκήνιο: Βασιλεία Ι είναι ο όρος που αναφέρεται σε ένα κύκλο διαβουλεύσεων από κεντρικούς τραπεζίτες από όλο τον κόσμο. Το 1988, η Επιτροπή της Βασιλείας έκδωσε ένα σύνολο απαιτήσεων για ελάχιστη Κεφαλαιακή Επάρκεια των τραπεζών. Αυτό είναι επίσης γνωστό ως Σύμφωνο της Βασιλείας του 1988 και επιβλήθηκε δια νόμου στην Ομάδα των Δέκα Χωρών το 1992, με τις Ιαπωνικές τράπεζες να επιτρέπουν μια εκτεταμένη μεταβατική περίοδο.¹¹

Η πρακτική της Διαχείρισης Κινδύνων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξελίχθηκε ταχύτατα από το τέλος της δεκαετίας του 1970 ως σήμερα. Οι σημαντικοί λόγοι που έγινε κάτι τέτοιο ήταν κυρίως η απελευθέρωση των αγορών, η αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας των κεφαλαίων, η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των χρηματοοικονομικών εργαλείων με την εισαγωγή των παραγώγων, καθώς επίσης και η χρήση της τεχνολογίας σε επίπεδο συναλλαγών αλλά και σε επίπεδο διαχείρισης κεφαλαίων. Ο βασικός παράγοντας για την προώθηση και την ανάπτυξη της πρακτικής της Διαχείρισης Κινδύνων ήταν οι ανάγκες που δημιουργήθηκαν από το συνεχώς εξελισσόμενο χρηματοοικονομικό περιβάλλον, καθώς επίσης και από τις πιέσεις που ασκήθηκαν σε εποπτικό επίπεδο από τις εθνικές αρχές λόγω των προβλημάτων και της αστάθειας εκείνης της εποχής.¹²

Η Διαχείριση Κινδύνων στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα ακολούθησε με καθυστέρηση αυτές τις εξελίξεις παγκοσμίως. Η αύξηση των πτωχεύσεων στα τραπεζικά ιδρύματα κυρίως τη δεκαετία του 1970 οδήγησε τις αρχές να εισάγουν θεσμούς και κανόνες σχετικά με την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου προήλθαν κυρίως από την έλλειψη σωστής διαχείρισης του δανειακού χαρτοφυλακίου των ιδρυμάτων.¹³

Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή σχηματίστηκε ως απάντηση στην ρυπαρή ρευστότητα μιας Κολωνικής τράπεζας το 1974. Στις 26 Ιουνίου του 1974, ένας αριθμός τραπεζών είχε κυκλοφορήσει Γερμανικά Μάρκα στην τράπεζα Herstatt σε αντάλλαγμα με πληρωμές σε Δολάρια στη Νέα Υόρκη. Εξαιτίας της διαφοράς στη χρονική ζώνη, υπήρξε μία χρονική υστέρηση στην πληρωμή του Δολαρίου στις ομόλογες τράπεζες και κατά τη διάρκεια αυτού του κενού και πριν οι πληρωμές του

¹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_I

¹² <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

¹³ <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

Δολαρίου επηρεαστούν στη Νέα Υόρκη, η τράπεζα Herstatt ρευστοποιήθηκε από Γερμανούς ρυθμιστές.¹⁴

Κύριο Πλαίσιο Εργασίας: Η Βασιλεία I αρχικά επικεντρώθηκε στον πιστωτικό κίνδυνο. Στοιχεία του ενεργητικού των τραπεζών ταξινομήθηκαν και ομαδοποιήθηκαν σε πέντε κατηγορίες με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο, έχοντας βάρος κινδύνου μηδέν (για παράδειγμα το εγχώριο κυρίαρχο χρέος), δέκα, είκοσι, πενήντα και ως εκατό τοις εκατό (αυτή η κατηγορία έχει ως παράδειγμα το δημόσιο χρέος). Τράπεζες με διεθνή παρουσία απαιτείται να διαθέτουν κεφάλαιο ίσο με το 8% των κινδυνοβαρών στοιχείων του ενεργητικού τους.¹⁵

Ο σημαντικότερος παράγοντας για τη Διαχείριση Κινδύνων που τέθηκε από τις Εποπτικές Αρχές είναι η Κεφαλαιακή Επάρκεια, που στοχεύει να θέσει ελάχιστο επίπεδο ιδίων κεφαλαίων που πρέπει να έχει κάθε πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Είναι πρώτη φορά που συνδέεται το ύψος των Ιδίων Κεφαλαίων με τον Πιστωτικό Κίνδυνο και καθιερώνεται ο συντελεστής φερεγγυότητας για την αντιμετώπιση του Πιστωτικού Κινδύνου. Ο Συντελεστής Φερεγγυότητας ορίζεται ως ο λόγος των Ιδίων Κεφαλαίων του Πιστωτικού Ιδρύματος προς τα στοιχεία του Ενεργητικού και τα εκτός ισολογισμού στοιχεία σταθμισμένα με τον κίνδυνό τους. Η ελάχιστη τιμή του Συντελεστή καθιερώθηκε στο 8% και είναι σχεδιασμένος να καλύπτει τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου σε όλες τις μορφές.¹⁶

Έτσι το Σύμφωνο της Βασιλείας επέβαλλε ένα ελάχιστο ενιαίο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, 8%, και εναρμόνισε για πρώτη φορά το διεθνές εποπτικό σύστημα. Ο υπολογισμός του προκύπτει με τον ίδιο τρόπο, όπως και ο συντελεστής φερεγγυότητας, μόνο που σε αυτή την αναθεώρηση προστέθηκαν στο Σταθμισμένο Ενεργητικό στοιχεία από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, ώστε να αντιπροσωπεύεται και ο κίνδυνος αγοράς επιπλέον του Πιστωτικού Κινδύνου. Τα στοιχεία αυτά σταθμίζονται ανάλογα με τον κίνδυνο που προέρχεται από τη μεταβολή τιμών συναλλάγματος, μετοχών, επιτοκίων και άλλων παραμέτρων της αγοράς.¹⁷

Η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίστηκε από μεγάλη μεταβλητότητα στις παραμέτρους της αγοράς και του συναλλάγματος και ιδιαίτερα στα επιτόκια, με αποτέλεσμα αρνητικές επιπτώσεις στην κερδοφορία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Με αφορμή τη νέα χρηματοοικονομική κατάσταση οι Εποπτικές Αρχές επέκτειναν τους ήδη υπάρχοντες κανόνες και θέσπισαν νέους, δίνοντας περισσότερο έμφαση στην εφαρμογή των Κεφαλαιακών Απαιτήσεων και στον Κίνδυνο Αγοράς με την επιβολή του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας.¹⁸

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η εποπτεία του Κινδύνου Αγοράς είναι πιο περίπλοκη από αυτή του Πιστωτικού Κινδύνου επειδή υπάρχει πιθανότητα

¹⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_I

¹⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_I

¹⁶ <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

¹⁷ <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

¹⁸ <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

σφάλματος με τη διπλή μέτρηση κινδύνου, αφού δεν πρόκειται για αθροιστική. Είναι γνωστό ότι ο βασικός τρόπος αντιμετώπισης κινδύνου σε χαρτοφυλάκιο είναι η διαφοροποίησή του. Για παράδειγμα, ο κίνδυνος αγοράς σε ένα χαρτοφυλάκιο που αποτελείται από 2 μετοχές δεν ισούται με το αλγεβρικό άθροισμα των κινδύνων αγοράς 2 χαρτοφυλακίων που το καθένα αποτελείται από μία από τις δύο μετοχές. Οι εποπτικές αρχές πρέπει επομένως να επιτρέψουν το συμψηφισμό θέσεων σε αξιόγραφα με υψηλή αρνητική συσχέτιση ώστε να αναγνωρίζουν τη βασική τεχνική αντιστάθμισης κινδύνου. Σε αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε το Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας το 1996 επιτρέποντας στα Πιστωτικά ιδρύματα να χρησιμοποιούν εσωτερικά μοντέλα βασισμένα στη μεθοδολογία της Μέγιστης Δυνητικής Ζημίας. Η μέθοδος αυτή μας δίνει αποτελέσματα που αφορούν τον υπολογισμό του Κινδύνου Αγοράς ενός χαρτοφυλακίου και των συνεπαγόμενων Κεφαλαιακών Απαιτήσεων. Η συνθήκη αυτή έγινε νόμος στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες τον Ιούνιο του 1998, ενώ στην Ελλάδα ψηφίσθηκε αργότερα.¹⁹

Στη δεκαετία του 1990 εμφανίστηκαν περιπτώσεις καταστροφικών ζημιών σε Πιστωτικά Ιδρύματα εξαιτίας κινδύνων που δεν προέρχονταν ούτε από αθέτηση εκπλήρωσης υποχρέωσης από αντισυμβαλλόμενο ούτε από μεγάλη μεταβλητότητα παραγόντων αγοράς, αλλά από ατέλειες του πλαισίου λειτουργίας. Με αφορμή κάποιες χρηματοοικονομικές δυσλειτουργίες και πτωχεύσεις σε Πιστωτικά Ιδρύματα γεννήθηκε η ανάγκη διαχείρισης ενός πρωτοεμφανιζόμενου τύπου κινδύνου, του λεγόμενου Λειτουργικού Κινδύνου.²⁰

Τα αποτελέσματα από την επιβολή των κανόνων του Συμφώνου ήταν σημαντικά και δεν άργησαν να φανούν στο τραπεζικό σύστημα με την αύξηση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων, καθώς επίσης και με τη δημιουργία εποπτικών συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού. Παρ' όλα αυτά όμως, με τις νέες εξελίξεις ήταν απαραίτητη η αναθεώρησή του. Σημαντικές χρηματοοικονομικές εξελίξεις περιόρισαν την αποτελεσματικότητά του, καθώς ουσιαστικά βασιζόταν σε μια όχι και τόσο ευέλικτη μεθοδολογία σταθμίσεων πιστωτικού κινδύνου.²¹

Η απουσία σημαντικών διαφοροποιήσεων των κεφαλαιακών απαιτήσεων, ανάλογα με το ύψος του κινδύνου, οδήγησε πολλές τράπεζες στη χρήση του «εποπτικού arbitrage». Σε αυτή την περίπτωση επιτυγχάνεται η αύξηση των περιθωρίων κέρδους των επιχειρηματικών δανείων χαμηλής διαβάθμισης, χωρίς την ταυτόχρονη αύξηση των απαιτούμενων κεφαλαίων. Έτσι, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων μιας τράπεζας υποβαθμίζεται, χωρίς την παράλληλη αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των προβλέψεων.²²

Το 1999, η Επιτροπή της Βασιλείας έδωσε στη δημοσιότητα το αναθεωρημένο έγγραφο του 1988 προς σχολιασμό σε θέματα πιστωτικού κινδύνου. Το νέο κείμενο οδήγησε σε συνεχείς διαβουλεύσεις μεταξύ των κεντρικών φορέων. Η

¹⁹ <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

²⁰ <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

²¹ <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

²² <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

βασική μεθοδολογία του πρώτου αναθεωρημένου Συμφώνου της Βασιλείας αφορά άμεσα τα εποπτικά ίδια κεφάλαια. Οι σταθμίσεις πιστωτικού κινδύνου ορίζονται ανά κατηγορία οφειλέτου, δηλαδή μικρότερου πιστωτικού κινδύνου είναι οι Κεντρικές Κυβερνήσεις και Κεντρικές Τράπεζες, και στη συνέχεια ακολουθούν τα Πιστωτικά Ιδρύματα και οι Επιχειρήσεις. Επίσης, οι σταθμίσεις πιστωτικού κινδύνου για έκθεση έναντι κεντρικών κυβερνήσεων και τραπεζών θα βασίζονται σε διαχωρισμό των κρατών ανάλογα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ θα ανήκουν σε Α' Ζώνη πιστωτικού κινδύνου, ενώ τα λοιπά κράτη θα είναι σε Β' Ζώνη υψηλότερου κινδύνου. Επίσης, οι βραχυπρόθεσμες διατραπεζικές τοποθετήσεις ορίζονται σε 12 μήνες.²³

Από το 1988 αυτό το πλαίσιο έχει σταδιακά παρουσιαστεί στα 13 μέλη της G-10 -πρόσφατα περιέλαβε 3 χώρες-. Πολλές άλλες χώρες, αριθμούμενες πάνω από 100, έχουν υιοθετήσει τουλάχιστον κατ' όνομα τις αρχές που υπαγορεύονται από τη Βασιλεία Ι. Η αποτελεσματικότητα με την οποία εφαρμόζονται, ποικίλλει ακόμη και μεταξύ κρατών της G-10.²⁴

Η ανάγκη τροποποίησης του Συμφώνου του 1988: Το σύμφωνο για την κεφαλαιακή επάρκεια του 1988 αποτέλεσε κατά το παρελθόν αντικείμενο έντονης κριτικής. Η εν λόγω κριτική προερχόταν

- τόσο από τις **εποπτικές** αρχές (υπό α),
- όσο και από τις **εποπτευόμενες** τράπεζες (υπό β).

(α) Η κριτική των εποπτικών αρχών εστίαζε στα εξής σημεία:

- στην απουσία κεφαλαιακών απαιτήσεων για άλλους κινδύνους πέραν του πιστωτικού και του κινδύνου αγοράς, και
- στην παροχή δυνατότητας αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων (regulatory capital arbitrage).

(β) Η κριτική των τραπεζών αφορούσε τα εξής:

- την περιορισμένη «ευαισθησία» των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με τον πραγματικά αναλαμβανόμενο κίνδυνο,
- την, ως απόρροια του προηγούμενου, μη σύγκλιση του ύψους των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων (regulatory capital) με τα ίδια κεφάλαια που παρακρατούν οι τράπεζες για προληπτικούς λόγους, και
- τη μη ευρεία αναγνώριση των αποτελεσμάτων των τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου.

²³ <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»

²⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_I

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ Π.

Η Επιτροπή της Βασιλείας, έχοντας εντοπίσει την ανάγκη τροποποίησης των διατάξεων του αρχικού Συμφώνου, προκειμένου να εναρμονιστεί με τις τρέχουσες πρακτικές της τραπεζικής αγοράς προχώρησε από το 1999 σε εκτεταμένες διαβουλεύσεις με τους φορείς της αγοράς για την τροποποίηση του αρχικού Συμφώνου. Η έκδοση του τελικού κειμένου πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2004 και προγραμματίστηκε να τεθεί σε εφαρμογή το 2007. Ανάλογη ήταν και η εξέλιξη των διαπραγματεύσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Οι στόχοι του νέου Συμφώνου: Οι βασικοί στόχοι του νέου Συμφώνου συνίστανται στα ακόλουθα:

- απόδοση έμφασης στη διαδικασία εποπτικής εξέτασης και στη διαφάνεια της αγοράς,
- επαρκή κάλυψη του συνόλου των χρηματοοικονομικών και μη κινδύνων βάσει των διατάξεων του 1ου και 2ου πυλώνα, και
- σταδιακή σύγκλιση του ύψους των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων με το οικονομικό κεφάλαιο μέσω της αναγνώρισης από τις εποπτικές αρχές της αποτίμησης του κινδύνου που πραγματοποιούν οι ίδιες οι τράπεζες.

Σημείωση 1: Ο τελευταίος στόχος, δηλαδή η επίτευξη μεγαλύτερης ευαισθησίας ως προς τον κίνδυνο των μεθόδων υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων, δεν θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων αλλά την ορθότερη ανακατανομή τους. Ειδικότερα, η όποια μείωση κεφαλαιακών υποχρεώσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο αντισταθμίζεται από τη νέα απαίτηση για το λειτουργικό κίνδυνο, ενώ ταυτόχρονα τίθενται ελάχιστα όρια κεφαλαιακών υποχρεώσεων τα πρώτα έτη εφαρμογής σε σχέση με το ισχύον πλαίσιο.

Η διάρθρωση του νέου Συμφώνου: Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας διακρίνονται σε τρεις θεματικές ενότητες ή, κατά τη φρασεολογία της Επιτροπής της Βασιλείας, **πυλώνες:**

- τροποποίηση του πλαισίου υπολογισμού ελάχιστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου –με την προσθήκη απαιτήσεων για κάλυψη έναντι του λειτουργικού κινδύνου,
- καθιέρωση διαδικασιών για τον έλεγχο σε μόνιμη βάση της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές, και
- ενδυνάμωση της πειθαρχίας που επιβάλλει η αγορά στις τράπεζες μέσω της καθιέρωσης κανόνων δημοσίευσης οικονομικών και άλλων στοιχείων.

Οι τρεις αυτοί πυλώνες του νέου Συμφώνου είναι **αμοιβαίως αλληλοεπισχυόμενοι**: αναμφίβολα, η αποτελεσματικότητα των κανόνων του πρώτου πυλώνα εξαρτάται καθοριστικά από την ικανότητα των εποπτικών αρχών να ελέγχουν την ορθή εφαρμογή τους μέσω των εξουσιών του 2ου πυλώνα. Επίσης, οι αυξημένες υποχρεώσεις γνωστοποίησης στοιχείων του 3ου πυλώνα διαμορφώνουν τα κατάλληλα κίνητρα για τη βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων που αναπτύσσουν οι τράπεζες.

Ο **πρώτος πυλώνας** του νέου Συμφώνου επιφέρει τις εξής αλλαγές στο ισχύον πλαίσιο:

(α) Τροποποιεί την ισχύουσα τυποποιημένη μέθοδο (standardized approach) για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Η νέα τυποποιημένη μέθοδος διατηρεί τη λογική της υφιστάμενης μεθόδου με την απόδοση προκαθορισμένων συντελεστών στάθμισης κινδύνου. Εντούτοις επιτυγχάνει μεγαλύτερη ευαισθησία ως προς τον κίνδυνο, στο μέτρο που οι συντελεστές κινδύνου προσδιορίζονται ανάλογα με τη διαβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλομένου.

(β) Αναγνωρίζει τη μέθοδο υπολογισμού βάσει εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης (internal ratings based approach), μέθοδο η οποία παρέχει στις τράπεζες δύο εναλλακτικούς τρόπους υπολογισμού, ανάλογα με το βαθμό εξέλιξης των εσωτερικών τους συστημάτων διαβάθμισης κινδύνου:

- τη θεμελιώδη μέθοδο (foundation approach) και,
- την προηγμένη μέθοδο (advanced approach).

Επισημαίνεται στο πλαίσιο αυτό ότι για το χαρτοφυλάκιο λιανικής (καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια) τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να χρησιμοποιήσουν μόνο την προηγμένη μέθοδο.

Για κάθε άνοιγμα οι τράπεζες θα χρησιμοποιούν συγκεκριμένες παραμέτρους-εισροές πιστωτικού κινδύνου. Αναλυτικά οι εν λόγω παράμετροι περιλαμβάνουν:

- την **πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης αντισυμβαλλομένου (Probability of Default - PD)**,
- τη **ζημιά σε περίπτωση αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρέωσης αντισυμβαλλομένου (Loss Given Default - LGD)**,
- την **έκθεση έναντι του αντισυμβαλλομένου (Exposure At Default - EAD)**, και
- την **εναπομείνασα διάρκεια έως τη λήξη (Maturity - M)**.

Στην περίπτωση της θεμελιώδους μεθόδου, οι τράπεζες προσδιορίζουν μόνον την παράμετρο της αθέτησης υποχρεώσεων (PD) – ενώ στην εξελιγμένη προσέγγιση το σύνολο των παραμέτρων.

(γ) Διαμορφώνεται αναλυτικό πλαίσιο για την εποπτική μεταχείριση των τιτλοποιημένων απαιτήσεων (πλαίσιο που εξέλιπε εντελώς από το αρχικό Σύμφωνο).

(δ) Οι τράπεζες που πληρούν προϋποθέσεις θα μπορούν να χρησιμοποιούν μεθόδους άμβλυνσης του κινδύνου για να μειώσουν τις κεφαλαιακές επιβαρύνσεις τους, όπως:

- τις εξασφαλίσεις,

- τις εγγυήσεις και τα πιστωτικά παράγωγα, και
- το συμψηφισμό στοιχείων εντός ισολογισμού.

(ε) Τέλος, εισάγονται για πρώτη φορά κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου.

Ο λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος άμεσων ή έμμεσων ζημιών που έχουν ως αιτία:

- την ανεπάρκεια/αποτυχία/ακαταλληλότητα των θεσπισμένων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων,
- τον ανθρώπινο παράγοντα, ή
- εξωτερικά αίτια.

Η Επιτροπή της Βασιλείας προτείνει τρεις εναλλακτικές μεθόδους για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών υποχρεώσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου:

• **τη μέθοδο του βασικού δείκτη (basic indicator approach):** Οι Τράπεζες που εφαρμόζουν αυτή τη μέθοδο θα πρέπει να υπολογίζουν εποπτικά κεφάλαια ως ποσοστό του gross income με βάση τον παρακάτω τύπο: (Πηγή : Σημειώσεις επί της «Βασιλείας I και II» του Καθηγητή και Προέδρου του ΤΟΕ του ΕΚΠΑ, κου Π. Πετράκη, στην ιστοσελίδα elearn.elke.uoa.gr_tutorials/Petrakis.doc)

$$KBIA = GI * a$$

- όπου KBIA είναι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις στην Basic Indicator Approach για τον λειτουργικό κίνδυνο
- **a** = 15% (η Επιτροπή μελετά την τελική τιμή αυτού του συντελεστή)
- **GI** ο μέσος όρος του gross income των τριών τελευταίων χρόνων. Για τον ορισμό του gross income έχει δοθεί ο παρακάτω τύπος:

GI = net interest income + net result of fees and commissions + net result of financial operations + other income excluding extraordinary or irregular items and profits/losses from sales of securities in banking book.

Δεν υπάρχουν κριτήρια για την εφαρμογή της μεθόδου, ωστόσο όλες οι Τράπεζες αναμένεται να εφαρμόσουν τις προδιαγραφές για “Sound Practices for the Management and Supervision of Operational Risk” που εξέδωσε η επιτροπή τον Φεβρουάριο του 2003. Ο οικονομικός δείκτης είναι αντιπροσωπευτικός της δραστηριότητας του τραπεζικού ιδρύματος και συνεπώς και της αντίστοιχης έκθεσης στο λειτουργικό κίνδυνο.

• την τυποποιημένη μέθοδο (standardized approach) καθώς και εναλλακτική τυποποιημένη μέθοδο μόνο για τις δραστηριότητες λιανικής τραπεζικής και χορηγήσεων: σε αυτήν προτείνεται εξειδίκευση των συντελεστών κατά τραπεζική δραστηριότητα και χρήση διαφορετικών οικονομικών δεικτών κατά περίπτωση.

Οι Τράπεζες σύμφωνα με αυτή την εναλλακτική λύση, χωρίζουν τις δραστηριότητες τους σε οκτώ βασικές κατηγορίες (business lines). Τα εποπτικά κεφάλαια για το λειτουργικό κίνδυνο υπολογίζονται ως ποσοστό του gross income για κάθε business line με βάση τον παρακάτω τύπο: (Πηγή: Σημειώσεις επί της «Βασιλείας I και II» του Καθηγητή και Προέδρου του ΤΟΕ του ΕΚΠΑ, κ. Π. Πετράκη, στην ιστοσελίδα elearn.elke.uoa.gr_tutorials/Petrakis.doc)

$$KTSA = \Sigma(GI1-8 * b1-8)$$

- όπου KTSA οι κεφαλαιακές απαιτήσεις στην Standardized Approach
- b1-8 = ποσοστό για κάθε business line,
- GI1-8 = ο μέσος όρος του gross income των τριών τελευταίων χρόνων για κάθε business line.

• τη μέθοδο της προηγμένης μέτρησης (advanced measurement approach): Οι τράπεζες σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις με βάση την δική τους μεθοδολογία αποτίμησης λειτουργικών κινδύνων. Για να εφαρμοσθεί η μεθοδολογία θα πρέπει να εκπληρώνονται μια σειρά από ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια. Οι τράπεζες που θα ακολουθήσουν αυτή την εναλλακτική λύση θα πρέπει να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις λαμβάνοντας υπ' όψιν τον τρόπο κατανομής των τραπεζικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με την προηγούμενη μέθοδο, υπολογίζει από ιστορικά δεδομένα και για συγκεκριμένες παραμέτρους την πιθανότητα να συμβούν ανάλογες περιπτώσεις σε κάποιο βάθος χρόνου και τη μέση απώλεια ανά περίπτωση. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών που εφαρμόζουν αυτή τη λύση δεν μπορούν να είναι μικρότερες από το 75% των κεφαλαιακών απαιτήσεων που θα υπολογίζονταν σύμφωνα με την

Standardized μέθοδο. (Πηγή : Σημειώσεις επί της «Βασιλείας I και II» του Καθηγητή και Προέδρου του ΤΟΕ του ΕΚΠΑ, κου Π. Πετράκη, στην ιστοσελίδα elearn.elke.uoa.gr_tutorials/Petrakis.doc)

Όσον αφορά τις τράπεζες, αυτές επιλέγουν τη μέθοδο αξιολόγησης του λειτουργικού κινδύνου ανάλογα με τις εσωτερικές τους διαδικασίες και τα τεχνολογικά μέσα που διαθέτουν. Όμως, ενθαρρύνονται να κινηθούν προς την υιοθέτηση των πιο εξελιγμένων μεθόδων όσο περισσότερο αναβαθμίζουν τις εσωτερικές τους διαδικασίες και τα συστήματα αποτίμησης λειτουργικού κινδύνου. Η μέθοδος που θα επιλέγεται, θα πρέπει να αντιστοιχεί στη συνθετότητα των δραστηριοτήτων τους. Και τέλος επιτρέπεται η χρησιμοποίηση διαφορετικών μεθόδων για διαφορετικές μονάδες δραστηριότητας. (Πηγή : Σημειώσεις επί της «Βασιλείας I και II» του Καθηγητή και Προέδρου του ΤΟΕ του ΕΚΠΑ, κου Π.Πετράκη, στην ιστοσελίδα elearn.elke.uoa.gr_tutorials/Petrakis.doc)

Η διαδικασία της εποπτικής εξέτασης (*supervisory review process*) του δεύτερου πυλώνα αποτελεί μία από τις βασικές καινοτομίες του Νέου Συμφώνου. Αντανακλά τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος των εποπτικών αρχών από το επίπεδο της μακροπροληπτικής εποπτείας σε εκείνο της μικροπροληπτικής –παρέχοντας τη δυνατότητα προσωποποιημένης εποπτείας των ιδρυμάτων, οι δραστηριότητες των οποίων ενέχουν μεγαλύτερο συστημικό κίνδυνο.

Ο δεύτερος πυλώνας αρθρώνεται γύρω από τέσσερις βασικές αρχές:

- Πρόβλεψη διαδικασιών από τα πιστωτικά ιδρύματα για την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής τους επάρκειας και τη διαμόρφωση στρατηγικής για τη διατήρηση του επιπέδου ιδίων κεφαλαίων.
- Καθιέρωση της εξουσίας εποπτικού ελέγχου της αρτιότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων των τραπεζών.
- Δυνατότητα επιβολής από την αρμόδια εποπτική αρχή κεφαλαιακής απαίτησης για κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου καθ' υπέρβαση του ελαχίστου ορίου (8%) σε συγκεκριμένα πιστωτικά ιδρύματα.
- Καθιέρωση της εξουσίας έγκαιρης παρέμβασης των εποπτικών αρχών σε περίπτωση επιδείνωσης του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ενός πιστωτικού ιδρύματος.

Οι διατάξεις του δεύτερου πυλώνα εστιάζουν στις εξής θεματικές ενότητες:

- μεταχείριση κινδύνων που δεν αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα (π.χ. κίνδυνος εισοδήματος επιτοκίων, μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα, κίνδυνος ρευστότητας, στρατηγικός κίνδυνος κ.λ.π.),
- αντιμετώπιση παραγόντων που δεν τελούν υπό τον έλεγχο του πιστωτικού ιδρύματος (διακυμάνσεις οικονομικού κύκλου), και
- έλεγχο της πλήρωσης των προϋποθέσεων για την υιοθέτηση των εξελιγμένων μεθόδων.

Ο **τρίτος πυλώνας** του νέου Συμφώνου αφορά στην υποχρέωση των τραπεζών να προβαίνουν σε γνωστοποίηση στοιχείων –τόσο ποιοτικού όσο και ποσοτικού χαρακτήρα– με σκοπό την ενίσχυση της επιβαλλόμενης από την αγορά πειθαρχίας προς τους κανόνες ορθής διαχείρισης των κινδύνων.

Σκοπός του πυλώνα III είναι να παρέχονται στους συμμετέχοντες στην αγορά οι αναγκαίες πληροφορίες για τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα και για τις διαδικασίες διαχείρισής τους. Η αιτιολογική βάση των ρυθμίσεων του τρίτου πυλώνα ερείδεται και στην εκτεταμένη ευχέρεια που παρέχει το νέο Σύμφωνο στις τράπεζες αναφορικά με τις μεθόδους εσωτερικών διαβαθμίσεων. Άλλωστε κάποιες εκ των υποχρεώσεων δημοσιοποίησης αποτελούν προϋπόθεση για τη χρήση ορισμένων μεθόδων.

Οι υποχρεώσεις δημοσιοποίησης αφορούν σε γενικές γραμμές: (Πηγή: «Οι συνέπειες της Βασιλείας II για δανειολήπτες και δανειζόμενους». Άρθρο του Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ, κου Ζώη Πεπέ, δημοσιευμένο στην www.capital.gr)

- τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα,
- τις διαδικασίες διαχείρισής τους, και
- την ποιότητα των στοιχείων των ιδίων κεφαλαίων που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των κινδύνων.

Συνοπτικά οι 3 πυλώνες:

Δομή νέου Συμφώνου		
Πυλώνας I	Πυλώνας II	Πυλώνας III
Τροποποίηση πλαισίου υπολογισμού ελάχιστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου με την προσθήκη απαιτήσεων για την κάλυψη και του λειτουργικού κινδύνου	Διαδικασίες για τον έλεγχο σε μόνιμη βάση της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών	Γνωστοποίηση πληροφοριών με σκοπό την ενδυνάμωση της πειθαρχίας που επιβάλλει η αγορά στις τράπεζες

ΠΗΓΗ: «Οι συνέπειες της Βασιλείας II για δανειολήπτες και δανειζόμενους». Άρθρο του Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ, κου Ζώη Πεπέ, δημοσιευμένο στην www.capital.gr

Σημείωση 2 (Επί του Πυλώνα I): Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των Τραπεζών αντιπροσωπεύει την αναλογία μεταξύ των Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας και των στοιχείων του Ενεργητικού (εντός και εκτός Ισολογισμού), τα οποία έχουν σταθμιστεί ανάλογα με τον κίνδυνο που έχει αποφασιστεί ότι τους αντιστοιχεί.

Δηλαδή ο δείκτης αυτός υπολογίζεται με τα σημερινά δεδομένα ως εξής:

$$\frac{\text{Εποπτικά κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς}}$$

(Με δεδομένους συντελεστές στάθμισης κινδύνων)
Ο εν λόγω δείκτης πρέπει να είναι $> 8 \%$

Ο ίδιος δείκτης μετά την εφαρμογή του νέου συμφώνου υπολογίζεται ως εξής:

$$\frac{\text{Εποπτικά κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός + Κίνδυνος Αγοράς + Λειτουργικός}}$$

Ο εν λόγω δείκτης επίσης πρέπει να είναι $> 8 \%$

(ΠΗΓΗ: «Οι συνέπειες της Βασιλείας II για δανειολήπτες και δανειζόμενους». Άρθρο του Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ, κου Ζώη Πεπέ, δημοσιευμένο στην www.capital.gr)

Επιπτώσεις του νέου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας (Πηγή: «Βασιλεία II και κεφαλαιακή επάρκεια Τραπεζών». Άρθρο του Γενικού Γραμματέα της Ένωσης των Ελληνικών Τραπεζών, Χρήστου Γκόρτσου, στην εφημερίδα ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος Μαΐου 2005, δημοσιευμένο στην www.oikonomia.gr)

Οι επιπτώσεις του νέου Συμφώνου διακρίνονται, για αναλυτικούς λόγους, σε δυο βασικές κατηγορίες:

- **Επιπτώσεις σε συστημικό επίπεδο** (υπό α), και
- **Επιπτώσεις σε επίπεδο λειτουργίας των τραπεζών** (υπό β)

(α) Σε **συστημικό επίπεδο** η συζήτηση για τις επιπτώσεις από την εφαρμογή του νέου Συμφώνου επικεντρώνεται στην επίδραση επί της πολιτικής για τη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος. Η διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αν και *raison d' être* της επιβολής κεφαλαιακών απαιτήσεων στις τράπεζες ως μέτρον προληπτικής εποπτείας, θεωρείται από πολλούς ότι τίθεται εν αμφιβόλω στο νέο Σύμφωνο. Η χρήση, διαφορετικής ως προς τον κίνδυνο ευαισθησίας, μεθοδολογιών από τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην ίδια τραπεζική αγορά, δημιουργεί ισχυρά κίνητρα για το «sophisticated», χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας, πιστούχο να προσφύγει για χρηματοδότηση στις τράπεζες που εφαρμόζουν την τυποποιημένη μέθοδο. Τούτο θα έχει το παράδοξο αποτέλεσμα οι τράπεζες με τις λιγότερο ανεπτυγμένες διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων να συγκεντρώνουν τις πλέον επικίνδυνες χορηγήσεις.

(β) Οι επιπτώσεις σε ατομικό επίπεδο θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε τρεις ενότητες:

- Επιπτώσεις στη *διάρθρωση της αγοράς* [υπό (ι)],
- Επιπτώσεις στη *λειτουργία των τραπεζών* [υπό (ιι)], και
- Επιπτώσεις στους *πελάτες των τραπεζών* [υπό (ιιι)]

(ι) Όσον αφορά στις επιπτώσεις στη διάρθρωση της αγοράς πολλοί είναι αυτοί που ισχυρίζονται ότι οι τράπεζες που θα υιοθετήσουν την εξελιγμένη προσέγγιση τόσο για τον πιστωτικό όσο και για τον λειτουργικό κίνδυνο θα αποκτήσουν συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των λοιπών τραπεζών λόγω μειούμενων κεφαλαιακών απαιτήσεων (relative capital advantage).

(ιι) Βάσει των αποτελεσμάτων της τρίτης διερευνητικής των επιπτώσεων άσκησης (QIS 3) της Επιτροπής της Βασιλείας εξάγονται τα εξής συμπεράσματα:

- Οι τράπεζες που θα υιοθετήσουν τις τυποποιημένες μεθόδους για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων θα προχωρήσουν, ανάλογα και με την ποιότητα του χαρτοφυλακίου τους, σε αύξηση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων τους.
- Εν αντιθέσει, τράπεζες που θα εφαρμόσουν τις εξελιγμένες μεθόδους των εσωτερικών διαβαθμίσεων θα τύχουν κεφαλαιακής ελάφρυνσης.

Άλλωστε, αυτή η διαφοροποίηση αποτέλεσε λανθάνοντα στόχο της Επιτροπής της Βασιλείας, προκειμένου να διαμορφωθούν κίνητρα για τη σταδιακή μετάβαση στις εξελιγμένες μεθόδους, και κυρίως για την υιοθέτηση επαρκών συστημάτων διαχείρισης κινδύνων.

Σε γενικές γραμμές οι τράπεζες που ειδικεύονται στις επενδυτικές υπηρεσίες (διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, υπηρεσίες θεματοφυλακής) θα βρεθούν ζημιωμένες στο μέτρο που η επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων για το λειτουργικό κίνδυνο έχει αποτέλεσμα οι εν λόγω υπηρεσίες να πάψουν να θεωρούνται δραστηριότητες χωρίς κεφαλαιακό κόστος. (*)

Από την άλλη πλευρά, η λιανική τραπεζική θα ευνοηθεί περισσότερο από κάθε άλλο τομέα δραστηριότητας. Οι συντελεστές στάθμισης στην τυποποιημένη προσέγγιση για τα προσωπικά/καταναλωτικά δάνεια και, υπό προϋποθέσεις για δάνεια προς ΜΜΕ, μειώνονται από το 100% στο 75%. Μείωση της τάξης του 15% (από 50% σε 35%) προβλέπεται και για τα στεγαστικά δάνεια. (*)

Η χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων αποτελεί επίσης έναν από τους τομείς δραστηριότητας που θα καταστεί περισσότερο επικερδής για τις τράπεζες λόγω της μείωσης των σχετικών κεφαλαιακών υποχρεώσεων.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ:

- Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων-18%
- Αποτελέσματα Χρηματοοικονομικών Πράξεων-18%
- Λιανική Τραπεζική-12%
- Εμπορική Τραπεζική-15%
- Πληρωμές και Διακανονισμοί-18%
- Υπηρεσίες θεματοφυλακής-15%
- Διαχείριση Χαρτοφυλακίου-12%
- Χρηματιστηριακές Εργασίες-12%

(Πηγή: Σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Εμπορικών Τραπεζών Κύπρου)

(iii) Τέλος διακριτά αναφέρονται, αν και αποτελούν την άλλη όψη του νομίσματος, οι επιπτώσεις στους πελάτες των τραπεζών. Η αυξημένη ευαισθησία των νέων μεθόδων –ιδιαίτερα, δε, της μεθόδου των εσωτερικών διαβαθμίσεων– θα έχει ως αποτέλεσμα:

- τη διαφοροποίηση του κόστους του τραπεζικού δανεισμού ανάλογα με τη φερεγγυότητα του αντισυμβαλλομένου και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συναλλαγής, καθώς επίσης και
- το βέλτιστο σχηματισμό προβλέψεων έναντι επισφαλών απαιτήσεων.

ΠΕΛΑΤΕΣ²⁵: Αρχικά φαίνεται ότι δυσκολεύουν οι όροι χορήγησης τραπεζικών δανείων. Σε ένα άρθρο αναφερόταν ότι ο τραπεζικός δανεισμός είναι σαν να παρακολουθείς το "Μετέωρο βήμα του Πελαργού". Δηλαδή δεν είναι ούτε εύκολη ούτε φθηνή υπόθεση. Μετά από ατομική αξιολόγηση και με κριτήρια που επιλέγει η κάθε τράπεζα με το δικό της τρόπο χωρίς βέβαια να κοινοποιούνται, οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να ενημερώνουν τους πελάτες τους αλλά χωρίς να αναφέρουν ακριβώς τον τρόπο αξιολόγησης.

Στη συνέχεια αυξάνεται το κόστος δανεισμού στους πελάτες με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα. Οι πελάτες θα υποχρεωθούν να τηρούν και να κοινοποιούν στις δανείστριες τράπεζες τα στοιχεία τους έτσι ώστε να διευκολύνουν τις ατομικές αξιολογήσεις της πιστοληπτικής τους ικανότητας. Συνοπτικά οι συνέπειες για τους ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΕΣ είναι:

- * Δυσκολία στις χορηγήσεις δανείων λόγω της ατομικής αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών
- * Περιορισμός στη διαθεσιμότητα των δανειακών κεφαλαίων για μικρές επιχειρήσεις χωρίς αρκετές διασφαλίσεις
- * Αύξηση των δαπανών των επιχειρήσεων επειδή θα υποχρεωθούν να τηρούν και να υποβάλουν περισσότερα στοιχεία της οικονομικής τους κατάστασης στις τράπεζες

²⁵ Άρθρο στην www.capital.gr του κου Ζώη Πεπέ, Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ.

και αν δεν έχουν υψηλή πιστοληπτική ικανότητα να χρεώνονται με υψηλότερα επιτόκια

*Υπερβολικές εμπράγματατες διασφαλίσεις

* Παράλληλα επειδή λαμβάνονται υπόψη οι διαβαθμίσεις των διεθνώς αναγνωρισμένων οίκων αξιολόγησης (βλέπε Moody's, Standard & Poor's, Fitch κ.λ.π.) θα αυξηθεί το κύρος αυτών των οργανισμών και προβλέπεται ότι θα ξεφυτρώσουν και άλλες. Υπενθυμίζεται ότι στο διεθνές σκάνδαλο της Enron είχαν αναμειχθεί οι Moody's, Standard & Poor's, καθώς επίσης και η Morgan Stanley και City Group. Για την ιστορία, αυτές οι εταιρείες, 2 – 3 μήνες πριν την πτώχευση, είχαν αξιολογήσει την Enron με καλή κατάταξη και μόλις μια εβδομάδα πριν την κατάρρευση άλλαξαν τη βαθμολογία κατά 4 με 5 βαθμίδες πιο κάτω (δυσμενής μετάπτωση).

Τέλος, παρακολουθώντας τις διεθνείς αντιδράσεις των τραπεζικών και επιχειρηματικών στελεχών φαίνεται ότι τονίζεται ιδιαίτερα ο τρίτος πυλώνας του συμφώνου που αφορά στη γνωστοποίηση των πληροφοριών με σκοπό την ενδυνάμωση της πειθαρχίας της αγοράς. Ουσιαστικά προβλέπεται πλήρης διαφάνεια στην πληροφόρηση. Λεπτομερείς υποχρεωτικές ποιοτικές και ποσοτικές δημοσιοποιήσεις στοιχείων, που η υποχρεωτικότητα καθορίζεται και ενισχύει την κερδοσκοπία επειδή η διεθνής "σπέκουλα" μόνο σε συνθήκες πλήρους διαφάνειας μπορεί να μεγαλουργήσει.

ΤΡΑΠΕΖΟΪΠΑΛΛΗΛΟΙ²⁶: Ανησυχία προβάλλει για πολύ μεγάλες αλλαγές στο τοπίο των Τραπεζών, ως συνέπεια των υποχρεώσεων που δημιουργεί η Βασιλεία II, με συγχωνεύσεις, εξαγορές, συνεργασίες, που θα έχουν επιπτώσεις:

α) Στην απασχόληση και

β) Στον Προσανατολισμό της επένδυσης των κεφαλαίων που διαθέτουν οι τράπεζες.

Το νέο σύμφωνο απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις στη Διαχείριση Κινδύνων. Ήδη πολλές Τράπεζες έχουν ενισχύσει το ανθρώπινο δυναμικό της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων με απευθείας προσλήψεις από την αγορά ή και με εξασφάλιση συμβούλων σε θέματα χειρισμού συστημάτων Διαχείρισης Κινδύνων. Η στελέχωση με εξειδικευμένα στελέχη προωθείται και από την Τράπεζα της Ελλάδος και μάλιστα με πιστοποίηση αξιολογητών.

Δημιουργούνται ερωτήματα όσον αφορά τον τρόπο που κάθε Τράπεζα θα αποκτήσει τα ικανά εξειδικευμένα στελέχη που απαιτούνται. Από την Ελεύθερη Αγορά ή με εκπαίδευση των υπαλλήλων της; Ποιος τρόπος είναι ο φθηνότερος και αποτελεσματικότερος;

Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα δεδομένα θα προσληφθούν εξειδικευμένοι Risk Managers αλλά θα γίνουν και εκπαιδεύσεις νέων στελεχών των τραπεζών. Επειδή όμως οι πρακτικές αυτές χρησιμοποιούν σύγχρονες μεθόδους και χρήση λογισμικών, θα επιλέγονται σε κάθε περίπτωση νέοι που μπορούν να λειτουργήσουν τα

²⁶ Άρθρο στην www.capital.gr του κου Ζώη Πεπέ, Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ.

συστήματα αυτά. Η χειρότερη εκδοχή είναι η εξωτερίκευση μέρους ή του συνόλου αυτών των εργασιών με χρησιμοποίηση ελληνικών ή ξένων εξειδικευμένων εταιρειών²⁷.

Σημείωση 3: Από την Επιτροπή της Βασιλείας προωθούνται οι μεθοδολογίες, που βασίζονται σε εσωτερικά συστήματα διαβαθμίσεων επειδή θεωρείται ότι γίνεται αντικειμενική και ακριβής απεικόνιση του αναλαμβανομένου κινδύνου με βάση τα στοιχεία των ίδιων των πιστωτικών ιδρυμάτων και κατά συνέπεια υπάρχει η δυνατότητα αποτελεσματικότερης διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, ή επιλογής τοποθετήσεων χαμηλότερου κινδύνου²⁸.

Δίδονται λύσεις και κατευθύνσεις για αύξηση της κερδοφορίας των τραπεζών αφού παραπέμπουν σε επιλογή τοποθετήσεων και αποκλείονται παραγωγικοί τομείς με μόνο κριτήριο το επίπεδο του κινδύνου που ενέχουν. Για παράδειγμα, ο πρωτογενής τομέας (αγροτικός) επειδή θεωρείται επικίνδυνος δεν είναι μέσα στις επιλογές τοποθετήσεων των τραπεζών. Αντίθετα τα στεγαστικά δάνεια και τα διασφαλισμένα με υποθήκες (ενυπόθηκα) θεωρούνται καλές επιλογές για πιστωτική επέκταση²⁹.

Επιπρόσθετα οι τράπεζες έμμεσα κατευθύνονται να αναζητήσουν λύσεις για εγκατάσταση³⁰:

- * Συστημάτων εσωτερικών διαβαθμίσεων, είτε ετοιμών από διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας δανειοληπτών, είτε μετά από δικό τους σχεδιασμό.
- * Λογισμικών συστημάτων διαχείρισης κινδύνων, τα οποία θα πρέπει να προσαρμόζονται συνεχώς με τα νέα δεδομένα που επιβάλλονται από τις εποπτικές αρχές.
- * Μηχανογραφικών συστημάτων της Τράπεζας προσαρμοσμένων κατάλληλα έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις απεικόνισης των νέων στοιχείων.
- * Νέων συστημάτων π.χ. MIS (management information system ή σύστημα εσωτερικής πληροφόρησης), για να ανταποκριθούν οι τράπεζες στις απαιτήσεις για συνεχή εποπτικό έλεγχο σύμφωνα με τον πυλώνα II.

Καθίσταται εμφανές, λοιπόν, ότι το νέο Σύμφωνο επιτρέπει στις τράπεζες να τιμολογούν τα χορηγητικά προϊόντα τους με ορθολογικότερο τρόπο, γεγονός που μεταφράζεται σε μείωση του κόστους τραπεζικού δανεισμού για τους φερέγγυους πελάτες.

²⁷ Άρθρο στην www.capital.gr του Ζώη Πεπέ, Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ

²⁸ Άρθρο στην www.capital.gr του Ζώη Πεπέ, Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ

²⁹ Άρθρο στην www.capital.gr του Ζώη Πεπέ, Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ

³⁰ Άρθρο στην www.capital.gr του Ζώη Πεπέ, Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ

Σε γενικές γραμμές μεταξύ των ωφελημένων, από το νέο Σύμφωνο, πελατών των τραπεζών περιλαμβάνονται³¹:

- οι καταναλωτές,
- οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ),
- οι επιχειρήσεις με υψηλή πιστοληπτική ικανότητα, και
- οι αντισυμβαλλόμενοι που θα παρέχουν επαρκείς εξασφαλίσεις/εγγυήσεις στις τράπεζες.

Επικαιροποιήσεις³²

Νοέμβριος 2005: Στις 15 Νοεμβρίου του 2005, η Επιτροπή κυκλοφόρησε μια αναθεωρημένη έκδοση του Συμφώνου της Βασιλείας, ενσωματώνοντας αλλαγές στον υπολογισμό του Κινδύνου Αγοράς και τον Πιστωτικό Κίνδυνο. Αυτές οι τροποποιήσεις είχαν επισημανθεί εκ των προτέρων ως μέρος μιας διατριβής που εκδόθηκε τον Ιούλιο του 2005.

Ιούλιος 2006: Στις 4 Ιουλίου του 2006 η Επιτροπή κυκλοφόρησε μια εκτενή έκδοση του Συμφώνου ενσωματώνοντας το ενιαίο πλαίσιο της Βασιλείας II του Ιουνίου του 2004, τα στοιχεία του Συμφώνου του 1988 που δεν αναθεωρήθηκαν κατά τη διάρκεια διαδικασίας της Βασιλείας II, την τροποποίηση του 1996 και των εργασιών του Νοεμβρίου για τη Βασιλεία II (Διεθνής Σύγκλιση της Μέτρησης Κεφαλαίων και Προτύπων Κεφαλαίων: Ένα Αναθεωρημένο Πλαίσιο).

³¹ Άρθρο στην www.capital.gr του Ζώη Πεπέ, Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ

³² http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_II_Accord

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ'

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II

Δ.1 Κάνει αυστηρότερες τις τράπεζες η «Βασιλεία II»³³;

Η συνθήκη της Βασιλείας II θα οδηγήσει τις τράπεζες στην υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης και στην ατομική αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας όλων των δανειοληπτών τους, που θα εδράζεται στη χρήση αξιόπιστων, αναλυτικών οικονομικών στοιχείων των ενδιαφερόμενων. Σε περίπτωση τυχόν απόρριψης αιτήματος εταιρικής χρηματοδότησης, θα είναι υποχρεωμένες να εξηγούν λεπτομερώς τις ενέργειές τους, ακόμα και γραπτώς.

Το συμπέρασμα αυτό επισημάνθηκε σε ημερίδα της Hellstat, η οποία κατέληξε επίσης στο γεγονός ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια δανεισμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τον Παναγιώτη Κυριακόπουλο, διευθυντή της διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τραπεζης Ελλάδος (ΤτΕ), η Basel II αναμένεται να προκαλέσει αύξηση μεταξύ 2% και 4% στα εποπτικά κεφάλαια των τραπεζών της χώρας, λόγω του υψηλού ποσοστού οριστικών (άνω των 3 μηνών) καθυστερήσεων αποπληρωμής πελατών τους, αλλά και των δυσκολιών ρευστοποίησης εμπράγματων εξασφαλίσεών τους. Αυτό δεν αποκλείεται να οδηγήσει τα επιτόκια σε περαιτέρω άνοδο, καθώς τα μεγαλύτερα εποπτικά κεφάλαια αυξάνουν το λειτουργικό κόστος των τραπεζών.

Ο διευθυντής του τμήματος Ανάλυσης και Ερευνών της Hellstat, κ. Χρήστος Γιαννακόπουλος, στην ομιλία του περιέγραψε λεπτομερώς τη σχέση των ελληνικών Μ.Μ.Ε. με το εγχώριο τραπεζικό σύστημα. Χρησιμοποιώντας στοιχεία από την ετήσια επισκόπηση της Hellstat για 30 χιλιάδες επιχειρήσεις, υπολόγισε ότι ο τοκοφόρος δανεισμός των τελευταίων αυξάνεται με φθίνοντες ρυθμούς την τελευταία τετραετία, αλλά ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός τους αυξάνεται ταχύτερα από τον ρυθμό αύξησης των εσόδων τους. Σε κάθε περίπτωση, μεγάλο κρίνεται το περιθώριο περαιτέρω δανεισμού των ελληνικών Μ.Μ.Ε., καθώς σημαντικό μέρος αυτών δεν εμφανίζει τραπεζικές υποχρεώσεις.

Δ.2 Ενδιαφέροντα συμπεράσματα επί της εφαρμογής της Βασιλείας II σύμφωνα με άρθρο των Paul Randall (Principal Accountant-Basel II Solutions, Experian-Scorex) και Δημήτρη Σπαθαράκη (Manager, Experian-Scorex Greece)

Αποτέλεσμα των οδηγιών της Βασιλείας II: Η υλοποίηση προχωρημένων τεχνικών διαχείρισης κινδύνου σε όλες τις τράπεζες που βρίσκονται κάτω από την «ομπρέλα» της νέας Συμφωνίας, οι οποίες θα αποτελέσουν τη βέλτιστη διεθνή πρακτική και τον οδηγό και για τις τράπεζες που δεν υποχρεούνται άμεσα να τις εφαρμόσουν. Οι επιταγές της Βασιλείας II θα επιφέρουν επίσης και σύγκλιση των

³³(Πηγή: «Κάνει αυστηρότερες τις τράπεζες η Βασιλεία II;». Άρθρο του Διευθυντή του Τμήματος Ανάλυσης και Ερευνών της Hellstat από εισήγησή του σε ημερίδα της εν λόγω εταιρίας, δημοσιευμένο στην www.hellstat.gr)

πρακτικών διαχείρισης κινδύνου τόσο στο χώρο της λιανικής τραπεζικής όσο και των μεγάλων επιχειρήσεων αλλά και αυξημένη διαθεσιμότητα πιστώσεων τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναδυόμενες αγορές. Τέλος, θα διευκολύνουν ένα νέο κύμα συγχωνεύσεων σε όλα τα επίπεδα μεταξύ διεθνών τραπεζικών ομίλων, σε εθνικό επίπεδο αλλά και μεταξύ εξειδικευμένων τραπεζικών οργανισμών.

Η εφαρμογή της Συμφωνίας: Η πρόθεση της Επιτροπής ήταν να γίνει ο τραπεζικός κλάδος ακόμα ασφαλέστερος. Αν και οι περισσότερες τράπεζες και εθνικές ενώσεις τραπεζών θα συμφωνούσαν, *δεν είναι και λίγοι αυτοί που εκφράζουν δημοσίως την ανησυχία τους για την πολυπλοκότητα της Συμφωνίας και θεωρούν δύσκολη την έγκαιρη εφαρμογή της.* Στην Ιταλία, για παράδειγμα, η Βασιλεία II θεωρείται υπερβολικά σύνθετη. Στις Η.Π.Α., πολλοί τη θεωρούν ανεφάρμοστη. Στη Νότια Αφρική, αντίθετα, οι τράπεζες βλέπουν τη Βασιλεία II με θετικό τρόπο όσον αφορά και τις προοπτικές της οικονομίας της χώρας προκειμένου αυτή να γίνει πιο ελκυστική για επενδύσεις. Η υποχρέωση των τραπεζών για συμμόρφωση με τις επιταγές της Βασιλείας II εξαρτάται κυρίως από το γεωγραφικό χώρο όπου αυτές δραστηριοποιούνται. Όλοι οι διεθνείς όμιλοι, ανεξαρτήτως έδρας, υποχρεούνται να συμμορφωθούν. Επιπροσθέτως, στην Αμερική, στη Νότια Αφρική, Ωκεανία και Νοτιοανατολική Ασία οι «μεγάλες» τράπεζες συμπεριλαμβάνονται σε αυτές που θα πρέπει να εφαρμόσουν τη Βασιλεία II. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τέλος, όλες ανεξαιρέτως οι τράπεζες και άλλης μορφής πιστωτικά ιδρύματα- συμπεριλαμβανομένων και των τραπεζών των νέων χωρών μελών- πρέπει να εφαρμόσουν τη Συμφωνία.

Οι δυσκολίες της εφαρμογής: Η ραγδαία και απότομη πιστωτική επέκταση δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς τις απαραίτητες υποδομές διαχείρισης του κινδύνου όπως διαπίστωσαν χώρες όπως η Νότια Κορέα ή θα μπορούσαν να βιώσουν οι χώρες της πρώην ανατολικής Ευρώπης. *Δεν είναι τυχαίο το ότι στις χώρες αυτές με απότομη και μεγάλη πιστωτική επέκταση είναι μεγάλο το ενδιαφέρον για ίδρυση Credit Bureaux.* Αν και σε πολλές από αυτές τις χώρες, οι τράπεζες δεν είναι άμεσα υποχρεωμένες να εφαρμόσουν τη Βασιλεία II, εντούτοις, πολλοί οργανισμοί ήδη βαδίζουν στο μονοπάτι της υλοποίησης έστω και εάν το μονοπάτι αυτό δεν τερματίζει το 2007. Έλλειψη υποδομής στους ίδιους τους οργανισμούς όσο και στις αγορές που αυτοί δραστηριοποιούνται, υψηλό κόστος, ολιγόχρονη εμπειρία σε θέματα της εκάστοτε ρυθμιστικής αρχής (κεντρικής τράπεζας) είναι μερικές από τις δυσκολίες.

Τα προσδοκώμενα οφέλη: Είναι εξίσου μεγάλα, όπως αυξημένες αποτιμήσεις και πρόσβαση σε διεθνή κεφάλαια και αγορές. Δεν πρέπει να υποτιμάται το γεγονός ότι πολλές από τις «μεγάλες τράπεζες» σε αναδυόμενες αγορές ανήκουν σε μεγάλους διεθνείς τραπεζικούς ομίλους που έχουν ούτως ή άλλως την υποχρέωση της εφαρμογής της Βασιλείας II. Οι όμιλοι αυτοί, ενώ έχουν εκτενή εμπειρία στη διαχείριση κινδύνου, έχουν να αντιμετωπίσουν την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφόρων τραπεζών και δυσκολεύονται να εφαρμόσουν μία στρατηγική για όλα τα μέλη τους. Το θέμα αυτό αντιμετωπίζεται ήδη με διαδικασίες συντονισμού των κεντρικών τραπεζών υπό την αιγίδα της Επιτροπής Βασιλείας.

Σημαντικός ο ρόλος της διεύθυνσης διαχείρισης του κινδύνου: Όσο η Βασιλεία II και η εφαρμογή της επιταχύνεται -οι ημερομηνίες όλο και πλησιάζουν- έχει παρατηρηθεί μία ακόμα ενδιαφέρουσα εξέλιξη. Είναι φανερό ότι *οι πρακτικές διαχείρισης κινδύνου έχουν αρχίσει να επηρεάζουν τις αποφάσεις της διοίκησης των*

τραπεζών. Βασική αιτία είναι η αυξανόμενη αναγνώριση ότι οι προχωρημένες πρακτικές διαχείρισης κινδύνου είναι πλέον κρίσιμος παράγοντας για την επιτυχία μιας τράπεζας. Οι αποφάσεις πολλών τραπεζών ανά τον κόσμο για μεγάλες επενδύσεις στην περιοχή της διαχείρισης κινδύνου και οι προσπάθειές τους να προηγηθούν του ανταγωνισμού, είναι φανερό ότι καθοδηγούνται απευθείας από τις διοικήσεις τους. Και στην Ελλάδα, η αναβάθμιση των διευθύνσεων διαχείρισης κινδύνου τόσο σε επίπεδο στελέχωσης όσο και στα οργανογράμματα των εκάστοτε τραπεζών, επιβεβαιώνουν τη διεθνή αυτή τάση και καταδεικνύουν την αναγνώριση και στη χώρα μας της αυξανόμενης επιρροής που οφείλει να έχει στις αποφάσεις των διοικήσεων ο τομέας διαχείρισης κινδύνου.

Δ.3 Γενικά Συμπεράσματα

Ως απόρροια όλων των παραπάνω, προκύπτει η βαρύνουσα σημασία χρήση της Βασιλείας II στον εποπτικό έλεγχο των πιστωτικών ιδρυμάτων. Με τις απαραίτητες μετατροπές της κατά καιρούς, έχει αποδειχθεί ως ο πλέον κατάλληλος έλεγχος των κεφαλαίων, μιας και μέσα από τις τροποποιήσεις κατέληξε να συμπεριλάβει πληθώρα ασφαλιστικών δικλίδων και μέτρων για τον περιορισμό κατά το δυνατόν του κινδύνου προ των πυλών του οποίου τίθεται μία τράπεζα (credit risk, ως επί το πλείστον).

Η Βασιλεία I αρχικά και η Βασιλεία II κατόπιν, αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση προστασίας των (χρηματο-) πιστωτικών ιδρυμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο, ιδίως το τελευταίο διάστημα που η κολοσσιαία οικονομία των Η.Π.Α. έχει υποστεί σοβαρότατο πλήγμα από το καλοκαίρι του 2007, υπαίτια του οποίου είναι τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης (subprimes), του οποίου πλήγματος οι επιπτώσεις δεν άφησαν «ανέγγιχτη» και την ευρωπαϊκή οικονομία.

Απώτερος, λοιπόν, στόχος - προτεραιότητα όλων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (και μέσω της εποπτείας των τραπεζικών ιδίων κεφαλαίων) είναι η διατήρηση της ρευστότητας, για την ομαλή συνέχιση της λειτουργίας τους.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis>, σύνδεσμος Tutorials Announcements, σημειώσεις «Ειδικά Θέματα Τραπεζικής»
- http://en.wikipedia.org/wiki/Basel_I
- Tovima.dolnet.gr/print_article.php?e=B&f=13785&m=S02&aa=1
- <http://www.bis.org> : The site of the Bank of International Settlements
- http://www.sansimera.gr/archive/articles/show.php?id=182&feature=stock_market_crisis_1929
- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1_%CE%B9%CF%83%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%B9%CF%8E%CE%BD_Bretton_Woods
- http://www.bankofgreece.gr/announcements/text_speech.asp?speechid=44
- http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Bank_for_International_Settlements&printable=yes
- «Βασιλεία II και κεφαλαιακή επάρκεια Τραπεζών». Άρθρο του Γενικού Γραμματέα της Ένωσης των Ελληνικών Τραπεζών, Χρήστου Γκόρτσου, στην εφημερίδα ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, τεύχος Μαΐου 2005, δημοσιευμένο στη www.oikonomia.gr
- «Οι συνέπειες της Βασιλείας II για δανειολήπτες και δανειζόμενους». Άρθρο του Οργανωτικού Γραμματέα της ΟΤΟΕ, Ζώη Πεπέ, δημοσιευμένο στην www.capital.gr
- «Σύμφωνο Βασιλείας I». Άρθρο του Καθηγητή του ΤΟΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών από την ιστοσελίδα elearn.elke.uoa.gr_tutorials/petrakis.doc
- «Κάνει αυστηρότερες τις τράπεζες η Βασιλεία II;». Άρθρο του Διευθυντή του Τμήματος Ανάλυσης και Ερευνών της Hellastat από εισήγησή του σε ημερίδα της εν λόγω εταιρίας, δημοσιευμένο στην www.hellastat.gr
- «Βασιλεία II: Ο γρήγορος δρόμος για μία νέα εποχή στον τραπεζικό χώρο». Άρθρο των Δημήτρη Σπαθαράκη, Manager της Experian-Scorex Greece & Paul Randall, Accountant-Basel II Solutions, Experian-Scorex, δημοσιευμένο στην www.experianscorex.gr